

Podcast: **Työkykykoordinaattori auttaa, kun työkyky on alentunut.**

**Linkki podcastiin: <https://soundcloud.com/user-841203804/tyokykykoordinaattori-auttaa-kun-tyokyky-on-alentunut>**

Kuuntelet Työkyky käyttöön -podcast sarjaa. Sarjassa puhutaan osatyökykyisten ihmisten työllistymisestä ja työssä jatkamisesta. Sarjan on tuottanut Työterveyslaitos ja rahoittanut Sosiaali- ja terveysministeriö. Sarja on osa hallituksen kärkihanketta Osatyökykyisille tie työelämään (OTE).

Työkykykoordinaattorit tukevat ihmisten työllistymistä, työssä jatkamista ja työhön paluuta. He auttavat silloin kun työkyky on syystä tai toisesta alentunut. Työkykykoordinaattorit ovat työelämän monipuolisia asiantuntijoita, jotka mm. tuntevat hyvin palvelu- ja etuisuusjärjestelmät.

Projektipäällikkö Raija Tiainen Sosiaali- ja terveysministeriöstä kertoo, mitä työkykykoordinaattorin työhön kuuluu ja miten työkykykoordinaattoriksi voi kouluttautua. Haastattelijana on Satu Lehtinen Työterveyslaitoksesta.

Lehtinen: Projektipäällikkö Raija Tiainen Sosiaali- ja terveysministeriöstä. Toimit OTE-kärkihankkeen projektipäällikkönä. Projektin nimi on koulutuksella muutokseen. Ketä tässä nyt koulutetaan ja mitä halutaan muuttaa?

Tiainen: Koulutetaan työkykykoordinaattoreita tähän maahan hyvin laajasti ja halutaan muuttaa, itseasiassa lisätä, osaamista ja samalla hankkia muutoksen välineitä, tietoa, taitoa ja uutta työtettä. Sellaista rohkeutta uudistaa sekä omaa työtä että yhteistyötä, kaikkea missä ollaan verkostoja ja näin, toimintatapoja.

Lehtinen: Mikä tämä työkykykoordinaattori on? Mitä hän tekee?

Tiainen: Työkykykoordinaattori on kirjaimellisesti koordinoiva henkilö. Hän on siellä palvelujärjestelmässä tai työpaikoilla toimiva ammattilainen, joka ottaa kopin osatyökykyisen tilanteesta. Jos hän on työssä oleva niin siihen työssä jatkamisen tukeen liittyen tai jos hän on työtä vailla, työtä hakemassa, työelämään haluava ja tarvitsee siihen tukea ja apua niin työkykykoordinaattori silloin ottaa hänet siihen, kulkee ikään kuin hänen rinnallaan ja räätälöi yhdessä asiakkaan kanssa tarvittavan kokonaisuuden ja kulkee ihan sinne saakka, että ratkaisuja saadaan aikaiseksi.

Lehtinen: Raija Tiainen, miksi me tarvitaan uusi ammattinimike ja uusi valtakunnallinen koulutus?

Tiainen: Hyvä kysymys sinänsä. Varsinaisesti ei ole kyse uudesta nimikkeestä perinteisessä mielessä, vaikka kyllä työkykykoordinaattori nimike on lähtenyt aika nopeasti laajenemaan. Jotkut ovat muuttaneet jonkun toisen nimikkeen organisaatiossa työkykykoordinaattoriksi, koska aika

usein nämä eivät ole välttämättä uusia henkilöitä siellä palveluissa tai työpaikoilla, vaan he ovat kouluttautuneet, saaneet tämän työkykykoordinaattori koulutuksen, ja heidät on nimetty jo ennen sitä tai on sovittu, että tämä henkilö toimii tässä organisaatiossa työkykykoordinaattorin osaamisella. Sillä tavalla on sekä uutta ja ei välttämättä siinä mielessä uutta. On toki organisaatioita, jotka myös palkkaavat uusia työkykykoordinaattoreita, mutta me tarvitsemme koska meillä on niin isot haasteet työelämässä, työkyvyn kanssa, ja isot haasteet sen kanssa, että me nähdään sellaiset henkilöt mahdollisuutena ja hyvänä, arvokkaana potentiaalina, joilla on työkyvyn alenema ja osatyökykyisyyttä, vammaa, jotain rajoitetta. Tähän me tarvitaan uudenlaista ammattitaitoa.

Lehtinen: No kenelle tämä työkykykoordinaattori koulutus on tarkoitettu? Voisinko minä hakeutua siihen ja millaisella pohjakoulutuksella pääsee mukaan?

Tiainen: Kyllä varmasti voisit hakeutua mukaan. Voi olla, että teidän organisaatiossa ei ole vielä työkykykoordinaattoria, jolla on nämä keinot hallussa ja jolla on hyvä käsitys siitä, mitä voisi lähteä tekemään, jos jonkun työkyky lähtee alenemaan. Työkykykoordinaattori, puhutaan paljon siitä, että mahdollisimman monessa organisaatiossa olisi, mahdollisimman monella taustalla ja jollain tavalla kytköksissä osatyökykyisten palveluihin esimerkiksi TE-palveluiden asiantuntijoita, sosiaalityön, terveydenhuollon, työterveyshuollossa (jossa ollaan hyvin aktiivisia). Jos sitten miettii, millä pohjakoulutuksella, niin meillä on työterveyshoitajia, psykologeja, fysioterapeutteja, ja kolmannelta sektoreilta erilaisilla ammattinimikkeillä toimivia työvalmentajia, työhönvalmentajia. Meillä on kuntoutuspuolella kuntoutusohjaajia, yritysten työpaikkojen HR:stä hyvin erilaisilla pohjakoulutustaustoilla. Kaikkia yhdistää se, että heidän tehtävänsä joko on jo tai se tulee olemaan sellainen, että siinä on syytä miettiä millä työotteella saadaan parasta tulosta ja minkälaisia välineitä siihen tarvitaan, ja että tietojen päivitystä tarvitaan, että pystytään tehokkaasti auttamaan.

Lehtinen: Raija Tiainen, mitä teemoja työkykykoordinaattori koulutuksessa on?

Tiainen: Siellä on paljon ajantasaista tietoa työelämästä, sen muutoksesta ja myös paljon muusta. Meillä osatyökykyisille tarkoitettut keinot, palvelut ja etuudet ovat liian vähäisessä käytössä. Sitä tulee tehostaa. Meillä on hieno järjestelmä, mutta se on hyvin hajanainen ja sitä on vaikea ammattilaisenkaan hallita, joten me päivitetään niitä tietoja ja taitoja vahvasti, että nämä keinot tulee käyttöön. Sen lisäksi siellä on taitoihin ja työotteeseen liittyen hyvin vahva ratkaisukeskeinen lähestymistapa, ja aivan konkreettisesti opetellaan sitä, miten me voidaan toimia ratkaisuihin keskittyen osatyökykyisten asiakkaiden kanssa siellä kunkin työssä. Ja sitten koko koulutuksen kantava, jos ei teema, itseasiassa pohja ja yksi ideologia, jolle tämä koulutus rakentuu on se, että kun siellä on hyvin monialainen ryhmä koolla ja paljon taitavia osaajia meidän

palvelujärjestelmän eri tahoilta, kolmannelta sektorilta, työpaikoilta, niin se oppiminen toteutuu siellä, kokemuksia jakaen. Se koulutus on aika, paikka ja tila sille, että voidaan rakentaa aivan uudenlaisia yhteistyöverkostoja. Siellä löytyy uusia kumppaneita. Siellä löytyy ihan uusia keskeisiä merkittäviä polkuja osatyökykyisten hyväksi.

Lehtinen: Missä päin Suomea voi kouluttautua?

Tiainen: Aika laajasti voi kouluttautua, sillä tällä hetkellä meillä on kalenterissa 21 alueellista koulutusta eli käytännössä se on hyvin laajasti koko Suomessa tarjolla, pois lukien ihan pohjoisempi Lappi ja sekin meillä tulee varmaan nyt kalenteriin. Mutta joo laajasti niitä on tarjolla.

Lehtinen: Raija Tiainen, kuvasit tuossa koulutuksen teemoja ja työkykykoordinaattori alkaa kuulostamaan melkoiselta moniosaajalta. Puhutaan vähän työkykykoordinaattorin työstä. Keitä nämä työkykykoordinaattorin asiakkaat on ja koskettaako tämä jotakin pientä osaa vai voinko esimerkiksi minä olla jossakin kohtaa työuraa olla työkykykoordinaattorin asiakas?

Tiainen: Joo oikein hyvä kysymys. Aika laaja kysymys. Sinä voisit olla ja minä voisin olla, me kaikki voidaan olla jossain vaiheessa asiakkaina. Me ei voida kukaan tietää millainen työkyky meillä on ensi viikolla tai ensi syksynä. Sekä lievempi työkyvyn alenema että vakavammat asiat, molemmat voivat olla sellaisia, että työkykykoordinaattorin avusta voi olla hyötyä silloin kun mietitään mitä, kun meillä tässä maassa on paljon, keinoja, joita sitten hyödyntää, että pääsee sitten eteenpäin siinä tilanteessa. Niin se, että harva meistä, että vaikka tehtäisiin näiden asioiden kanssa työtä, tuntee kaikkia niitä mahdollisuuksia, joita on tukea sitä työkykyä ja edistää työssä jatkamista ja työllistymistä. Että työkykykoordinaattorin asiakkaana voi olla kuka tahansa meistä, milloin tahansa. Nyt jos sitten ajatellaan, missä kaikkein eniten, niin kyllä se on siellä sosiaali- ja terveyspalvelut, TE-palvelut, jotka kaikki ovat toki tällä hetkellä muutoksessa, mutta juuri näin, että tässä muutoksen kohdassa haetaan tätä ammattitaitoa lisää sinne palveluihin. Niin näissä palveluissa, järjestöissä ja työpaikoilla on, ja erityisesti mitä isompi organisaatio sitä paremmat, mahdollisuudet on hoitaa asia niin, että omalta työpaikalta löytyy työkykykoordinaattori, ja siten että työterveyshuollosta löytyy. Tämä ei kosketa mitenkään pientä porukkaan, vaan tämä jollakin tavalla koskettaa kaikkia meitä.

Lehtinen: Työkykykoordinaattori auttaa osatyökykyisiä työllistymään tai pysymään työelämässä. Mikä voisi olla sellainen käytännön esimerkki mihin asiaan saa apua?

Tiainen: Lähdetään vaikka sieltä liikkeelle, että työkykykoordinaattori toimii työpaikalla, jossain organisaatiossa, yrityksessä. Hän voi jo hyvissä ajoin. On hyvät mahdollisuudet ennaltaehkäistä sitä, että kenenkään ei tarvitsisi pudota sen takia, että siellä työelämässä tulee joku työkyvyn

alenema, vaan että voidaan miettiä niitä ratkaisuja mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Voidaan miettiä sitä työympäristöä. Se voi liittyä siihen fyysiseen työympäristöön tai se voi liittyä työn kuormitukseen, johonkin sopeuttamiseen tai apuvälineisiin. Hän voi olla siinä yhdessä miettimässä ja hakemassa niitä ratkaisuja. Sitten on myöskin näitä uudelleen koulutukseen ohjaamisia, jos tarvitaan jotain lisää, että voi vaikkapa vaihtaa toiseen yksikköön ja tarvitaan lisää osaamista. Työkykykoordinaattori tuntee ne mahdollisuudet, mitä oppilaitokset tarjoavat. Ja hyvin tarkkaan asiakastaan kuunnelleen, yhdessä hänen kanssaan, miettien niitä räätälöityjä polkuja. Joskus ne on isoja asioita, joskus hyvin pieniä ja yksinkertaisia asioita, joilla voidaan tukea sitä, että työssä pystyy jatkamaan.

Lehtinen: Mistäs tällaisen ihmenaisen tai ihmemiehen, kun työkykykoordinaattorin sitten löytää?

Tiainen: Työkykykoordinaattorin voi löytää kaikista niistä palveluista, joihin ihminen hakeutuu, kun työkyky alentuu ja tulee haasteita jatkaa työssä tai työllistyä. Oppilaitoksista muutamista löytyy jo ja me odotetaan, että tulevaisuudessa monista oppilaitoksista, erityisesti aikuisille tarkoitetuista, miksei nuorillekin, mutta tällaiset uudelleen koulutusmahdollisuudet ja täydennyskoulutus mahdollisuudet. Näitä me odotetaan paljon. Sitten työkykykoordinaattorin löytää todennäköisimmin sieltä työterveyshuollosta, sieltä TE-palveluista ja tietenkin sieltä työpaikalta, yrityksestä, oman organisaation HR:stä. Hän ei aina toimi työkykykoordinaattorin nimikkeellä. Hän voi olla jollain muullakin nimikkeellä, mutta oletus on että heidän työnsä tulee tutuksi ja näistä organisaatiosta voi aina kysyä että onko teillä tällaista palvelua tarjolla. Ja siellä kolmannen sektorin palveluissa, työllistymisen palveluissa, ylipäättään siellä missä on työllistymisen palveluja, niin sieltä voi aina kysyä.

Lehtinen: Kuinkas paljon nyt on näitä työkykykoordinaattoreita?

Tiainen: Tässä on tietenkin se haaste, että vielä ei ollenkaan kaikista, tai ei vielä niin laajasti, näistä organisaatiosta löydy, koska tällä hetkellä työkykykoordinaattori koulutuksista valmistuneet ovat lähinnä pilottikoulutuksista. Heitä on yli 100 kyllä jo, mutta kun se leviää se määrä eri alueille, niin aivan helppoa ei välttämättä ole löytää heti työkykykoordinaattoria. Netistä totta kai kannattaa hakea, koska sieltä löytyy vastauksia. Tällä hetkellä on koulutuksen aloittanut kaksi ja puolisataa eri puolilla Suomea ja vielä on tulossa, että kyllä useita satoja koulutetaan nyt tämän OTE-kärkihankkeen aikana.

Lehtinen: Jos nyt joku haluaa hakeutua koulutukseen niin mistä aloittaa etsimisen?

Tiainen: No, meidän sivuilta. Sieltä Osatyökykyisille tie työelämään - kärkihankkeen sivuilta. Sieltä voi löytyä vastaus tuohon kysymykseen. Tällä hetkellä on se tilanne, että valtaosa näistä koulutusryhmistä on

täynnä. Tämä on myös myönteinen viesti. Tässä on se haaste, että me saataisiin tämä koulutus tarjottua mahdollisimman monelle. Siksi me pyritään järjestämään toki näitä koulutuksia lisää, koska tällä hetkellä ne on aika täysiä ne ryhmät vaikka isoilla ryhmillä mennään. Mutta se myönteisyys on se, että tämä on löytänyt paikkansa näinkin nopeasti ja hienolla tavalla. Ja koulutukseen tulevat ovat hyvin motivoituneita ja innostuneita perehtymään juuri näihin asioihin ja näkemään paljon vaivaa sen eteen, että he voisivat toimia hyvinä työkykykoordinaattoreina ja pystyä mahdollisimman hyvin palvelemaan asiakkaiden tarpeita. Niin tämä on sellainen asia, että me tarvitaan enemmän koulutuksia, kyllä.

Lehtinen: Raija Tiainen Sosiaali- ja terveysministeriöstä, mitä pitäisi tehdä seuraavaksi, että osatyökykyisillä olisi helpompaa työelämässä tai että he pääsisivät sinne helpommin?

Tiainen: Meidän pitää vahvasti viedä sitä viestiä, että osatyökykyinen on, hänen työtään on järjestetty, muokattu tai hänelle on löydetty uusi työ, jossa hän voi työskennellä työkykynsä mukaisesti, ja hän on silloin täysin työkykyinen työntekijä työelämässä, ei enää osatyökykyinen. Toinen vahva viesti on se, että osatyökykyinen on yksi käsite, jota tarvitaan vain tietyistä syistä. Itse asiassa me voitaisiin mieluummin ajatella niin, että me ollaan kaikki täällä erilaisilla työkyvyillä. Ja lahjakkaita ja osaajia on hyvin erilaisiin tehtäviin. Se että minä osaa tehdä jotain töitä ei tarkoita, että osaisin tehdä mitä tahansa töitä tai olisin niissä osaaja. Että jotenkin sitä me pyritään häivyttämään sitä rajanvetoa osatyökykyiseen. Me joudutaan vielä käyttämään toistaiseksi käsitteitä esimerkiksi osatyökykyinen, mutta enemmän meillä on pyrkimys, että meidän ei tarvitsisi käyttää.

Lehtinen: Raija Tiainen Sosiaali- ja terveysministeriöstä, jos saisit taikasauvan, mitä muuttaisit suomalaisessa työelämässä.

Tiainen: Hieno kysymys kyllä. Taikasauva olisi hieno tässä kohtaa. Jos lähtee tästä OTE-kärkihankkeen näkökulmasta, niin kyllä se, että osatyökykyiset olisivat työssä tai jatkaisivat siellä työssä. Työelämän moninaisuus, se että meillä on paljon erilaisia mahdollisuuksia tehdä työtä, olla osallisena. Ja että meillä olisi hyvä, että me nähtäisiin se meidän erilaisuus rikkautena ja toimittaisiin kaikki yhdessä siihen suuntaan, että tämä on meidän kaikkien yhteinen asia.